

**Biuro Informacji i
Dokumentacji
Kancelaria Senatu**

OT-427

Październik 2005

**Terminy rozpoczęcia
oraz zakończenia kadencji
Sejmu i Senatu od 1989 r.**

Dział Informacji i Ekspertyz

Seria:
Opracowania Tematyczne

Opracowanie:

Tomasz Skwarek
Robert Stawicki

**Kancelaria Senatu: www.senat.gov.pl
Biuro Informacji i Dokumentacji**

Dyrektor – Andrzej Dziubecki - tel. 694-24-32, fax 694-24-28, e-mail: dziubeck@nw.senat.gov.pl

Wicedyrektor – Ewa Nawrocka tel. 694-25-20, e-mail: nawrocka@nw.senat.gov.pl

Dział Informacji i Ekspertyz tel. 694-20-59, fax 694-20-49

W zaprezentowanym poniżej opracowaniu zamieszczono informacje dotyczące terminów rozpoczęcia oraz zakończenia kadencji Sejmu i Senatu począwszy od 1989 roku.

Bodźcem dla powstania takiego opracowania stała się potrzeba kompleksowego przedstawienia oraz krótkiego omówienia tych danych, istotnych z punktu widzenia właściwego funkcjonowania parlamentu oraz chęć wyeliminowania różnych nieścisłości z tym tematem związanych. Dotychczas w różnych publikacjach unikano podawania dokładnych dat początku i zakończenia kadencji poprzez zapisy typu: „Senat pierwszej kadencji pracował od lipca 1989 do października 1991 r., drugiej kadencji - od listopada 1991 r. do maja 1993 r.; pozostałe kadencje trwały po cztery lata.”

W opracowaniu wykorzystano wybrane treści z aktów prawnych, które dotyczą bezpośrednio terminów wyborów do obu izb parlamentu oraz terminów informujących o rozpoczęciu bądź zakończeniu kadencji. Oparto się na przepisach ustaw zasadniczych (od 1989 r.), ordynacji wyborczych do Sejmu i Senatu, oraz zawartych zarówno w uchwale Sejmu RP 1991 r. w sprawie terminu rozwiązania się Sejmu oraz zarządzenia Prezydenta RP z 1993 r. w sprawie rozwiązania Sejmu RP. Wykorzystano również treści z „Komentarza do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskie” autorstwa prof. Leszka Garlickiego – *Wydawnictwo Sejmowe 2001 r.*

Początek kadencji

Koniec kadencji

X kadencja Sejmu, I kadencja Senatu

18 czerwca 1989 r.
dzień ponownego głosowania

25 listopada 1991 r.
dzień 1. posiedzenia Sejmu nowej kadencji

I kadencja Sejmu, II kadencja Senatu

25 listopada 1991 r.
dzień 1. posiedzenia Sejmu

31 maja 1993 r.
dzień rozwiązania Sejmu

II kadencja Sejmu, III kadencja Senatu

19 września 1993 r.
dzień wyborów

20 października 1997 r.
dzień 1. posiedzenia Sejmu nowej kadencji

III kadencja Sejmu, IV kadencja Senatu

20 października 1997 r.
dzień 1. posiedzenia Sejmu

18 października 2001 r.
dzień poprzedzający 1. posiedzenie Sejmu nowej kadencji

IV kadencja Sejmu, V kadencja Senatu

19 października 2001 r.
dzień 1. posiedzenia Sejmu

18 października 2005 r.
dzień poprzedzający 1. posiedzenie Sejmu nowej kadencji

V kadencja Sejmu, VI kadencja Senatu

19 października 2005 r.
dzień 1. posiedzenia Sejmu

kadencja nie zakończona

X kadencja Sejmu, I kadencja Senatu

Początek kadencji 18 czerwca 1989 r. (dzień ponownego głosowania), koniec kadencji 25 listopada 1991 r. (dzień 1. posiedzenia Sejmu nowej kadencji)

Wybory w dniu 4 czerwca 1989 r., ponowne głosowanie w dniu 18 czerwca 1989 r.

1. posiedzenie Sejmu 4 i 5 lipca 1989 r

1. posiedzenie Senatu 4 lipca 1989 r.

79. (ostatnie) posiedzenie Sejmu 25 października 1991 r.

61. (ostatnie) posiedzenie Senatu 23 i 24 października 1991 r.

W dniu wyborów obowiązywały następujące przepisy:

1. **KONSTYTUCJA POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ UCHWALONA PRZEZ SEJM USTAWODAWCZY W DNIU 22 LIPCA 1952 R.** (Dz. U. Nr 7 poz. 36 z dnia 21 lutego 1976 r. z późn. zm.)

Art. 21.

1. Sejm składa się z 460 posłów i jest wybierany na okres lat czterech.

Art. 28.

1. Senat składa się ze 100 senatorów i jest wybierany na okres kadencji Sejmu.

2. **USTAWA z dnia 7 kwietnia 1989 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej X kadencji, na lata 1989-1993.** (Dz. U. Nr 19 poz. 102 z dnia 8 kwietnia 1989 r. z późn. zm.)

Art. 7.

Kadencję Sejmu liczy się od dnia zakończenia ponownego głosowania.

3. **USTAWA z dnia 7 kwietnia 1989 r. Ordynacja wyborcza do Senatu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.** (Dz. U. Nr 19 poz. 103 z dnia 8 kwietnia 1989 r.)

Art. 1.

1. Wybory do Senatu odbywają się przy odpowiednim zastosowaniu przepisów Ordynacji wyborczej do Sejmu, o ile niniejsza ustawa nie stanowi inaczej.

2. Wybory do Senatu odbywają się łącznie z wyborami do Sejmu.

Z przepisów wymienionych w punkcie 2 jednoznacznie wynika, że kadencja rozpoczęła się w dniu ponownego głosowania, które odbyło się w dniu 18 czerwca 1989 r.

*** Zdaniem prof. Leszka Garlickiego „w latach 1952-1991 normy konstytucyjne nie regulowały sposobu liczenia czasu kadencji – pozostawiono to ordynacjom wyborczym, które przyjmowały zróżnicowane rozwiązania, musiały być one jednak podporządkowane konstytucyjnemu ustaleniu czteroletniej kadencji” – *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – Komentarz. Wydawnictwo Sejmowe-Warszawa 2001.***

18 marca 1991 r. w uchwale Sejm podjął decyzję o wcześniejszym rozwiązaniu Sejmu i wyraził wolę, aby jego kadencja zakończyła się w dniu poprzedzającym wybory parlamentarne. W dniu podjęcia uchwały przepisy Konstytucji miały brzmienie jak wymienione wcześniej w punkcie 1.

4. **UCHWAŁA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ z dnia 9 marca 1991 r. w sprawie terminu rozwiązania się Sejmu.** (M.P. Nr 9 poz. 63z dnia 18 marca 1991 r.)

W związku z zawartą w uchwale Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 września 1990 r. zapowiedzią podjęcia do końca I kwartału 1991 r. decyzji o terminie rozwiązania się, postanawia się, co następuje:

1. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej postanawia rozwiązać się jesienią 1991 r., po wcześniejszym wejściu w życie przepisów prawa wyborczego. Zgodnie z art. 30 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej rozwiązanie się Sejmu jest równoznaczne z zakończeniem kadencji Senatu.
2. Wolą Sejmu jest, by jego kadencja uległa zakończeniu w dniu poprzedzającym kolejne wybory parlamentarne, zarządzone przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w terminie zgodnym z przepisami prawa, nie później niż do 30 października 1991 r.

W dniu 14 maja 1991 r. weszły w życie zmienione przepisy Konstytucji w brzmieniu:

5. **KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ UCHWALONA PRZEZ SEJM USTAWODAWCZY W DNIU 22 LIPCA 1952 R.** (Dz. U. Nr 7 poz. 36 z dnia 21 lutego 1976 r. z późn. zm.)

Art. 21.

1. Sejm składa się z 460 posłów i jest wybierany na okres lat czterech.
2. Kadencja Sejmu rozpoczyna się w dniu pierwszego posiedzenia i trwa do czasu zebrania się posłów na pierwszym posiedzeniu Sejmu następnej kadencji.
3. W razie rozwiązania Sejmu mają zastosowanie postanowienia ust. 2.

Art. 28.

1. Senat składa się ze 100 senatorów i jest wybierany na okres kadencji Sejmu.

Z przepisów tych wynika, że wolą Sejmu wyrażoną w uchwale z dnia 9 marca 1991 r. było zakończenie kadencji w dniu poprzedzającym wybory (26 października 1991 r. - dzień poprzedzający wybory). Jednakże przyjęte później nowe przepisy konstytucji stanowiły, iż kadencja trwa do czasu zebrania się posłów na pierwszym posiedzeniu Sejmu nowej kadencji (25 listopada 1991 r. - dzień 1. posiedzenia Sejmu nowej kadencji). Jako koniec kadencji należy więc przyjąć dzień 25 listopada 1991 r., przy czym należy wspomnieć, iż ostatnie posiedzenia Sejmu i Senatu odbyły się (zgodnie z wolą wyrażoną w uchwale Sejmu) przed wyborami do parlamentu nowej kadencji tj. przed dniem 27 października 1991 r.

*** Zdaniem prof. Leszka Garlickiego „Nowela konstytucyjna z 19 kwietnia 1991 r. dokonała konstytucjonalizacji terminu rozpoczęcia kadencji, przyjmując, że następuje to z dniem pierwszego posiedzenia nowego Sejmu, a kadencja trwa do pierwszego posiedzenia następnego Sejmu”. – *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – Komentarz. Wydawnictwo Sejmowe-Warszawa 2001.***

Data rozpoczęcia kadencji (18.06.1989 r.) ustalona przez autorów niniejszego opracowania potwierdza się w opracowaniach prof. Leszka Garlickiego: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – Komentarz. Wydawnictwo Sejmowe-Warszawa 2001 (Rozdział IV str. 5)*, *Polskie prawo konstytucyjne – zarys wykładu, Wydawnictwo Liber, wyd 8, Warszawa 2004 (str. 209)*. Jednakże data zakończenia kadencji (25.11.1991 r.) nie pokrywa się z datą wskazywaną przez prof. Leszka Garlickiego w obu przytaczanych powyżej opracowaniach (25.09.1991 r.). Autorzy przypuszczają, iż w pierwszym z opracowań wkraść się błąd drukarski wynikający z zastosowania rzymskiej pisowni miesiąca – 25.IX.1991 zamiast 25.XI.1991, a w kolejnym wydawnictwie błąd ten powtórzony został już w formie pisanej (wrzesień). Przyjęcie terminu wrześniowego jako zakończenie kadencji jest niemożliwe ponieważ obie izby pracowały jeszcze w październiku (patrz ostatnie posiedzenia).

W informatorze senackim: *Wybrane dane o pracy Senatu Rzeczypospolitej Polskiej I kadencji, Kancelaria Senatu 1991*, nie podano żadnych dat rozpoczęcia i zakończenia kadencji.

Kancelaria Sejmu nie wydała żadnego informatora o pracy Sejmu X kadencji.

I kadencja Sejmu, II kadencja Senatu

**Początek kadencji 25 listopada 1991 r. (dzień 1. posiedzenia Sejmu nowej kadencji),
koniec kadencji 31 maja 1993 r. (dzień rozwiązania Sejmu)**

Wybory 27 października 1991 r.

1. posiedzenie Sejmu 25 i 26 listopada 1991 r.

1. posiedzenie Senatu 26 i 27 listopada 1991 r.

45. (ostatnie) posiedzenie Sejmu 27, 28 i 29 maja 1993 r.

40. (ostatnie) posiedzenie Senatu 20 i 21 maja 1993 r.

W dniu wyborów obowiązywały następujące przepisy:

6. **KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ UCHWALONA PRZEZ SEJM USTAWODAWCZY W DNIU 22 LIPCA 1952 R.** (Dz. U. Nr 7 poz. 36 z dnia 21 lutego 1976 r. z późn. zm.)

Art. 21.

1. Sejm składa się z 460 posłów i jest wybierany na okres lat czterech.
2. Kadencja Sejmu rozpoczyna się w dniu pierwszego posiedzenia i trwa do czasu zebrania się posłów na pierwszym posiedzeniu Sejmu następnej kadencji.
3. W razie rozwiązania Sejmu mają zastosowanie postanowienia ust. 2.

Art. 28.

1. Senat składa się ze 100 senatorów i jest wybierany na okres kadencji Sejmu.

7. **USTAWA z dnia 28 czerwca 1991 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.** (Dz. U. Nr 59 poz. 252 z dnia 3 lipca 1991 r.)

Art. 4.

1. Kadencja Sejmu rozpoczyna się w dniu pierwszego posiedzenia i trwa do czasu zebrania się posłów na pierwszym posiedzeniu Sejmu następnej kadencji.

8. **USTAWA z dnia 10 maja 1991 r. Ordynacja wyborcza do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.** (t.j. Dz. U. Nr 72 poz. 319 z dnia 16 sierpnia 1991 r.)

Art. 1.

1. Wybory do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej odbywają się przy odpowiednim zastosowaniu przepisów Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli niniejsza ustawa nie stanowi inaczej.
2. Wybory do Senatu odbywają się łącznie z wyborami do Sejmu.
3. Kadencja Senatu rozpoczyna się i kończy jednocześnie z kadencją Sejmu.

Z przytoczonych przepisów jednoznacznie wynika, że początek kadencji nastąpił w dniu 1. posiedzenia Sejmu - 25 listopada 1991 r.

W trakcie trwania kadencji weszły w życie przepisy:

9. **USTAWA KONSTYTUCYJNA z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym.** (Dz. U. Nr 84 poz. 426 z dnia 23 listopada 1992 r.)

Art. 3.

1. Sejm składa się z 460 posłów wybieranych w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich, proporcjonalnych, w głosowaniu tajnym.
2. Senat składa się ze 100 senatorów wybieranych w województwach na okres kadencji Sejmu w wyborach wolnych, powszechnych, bezpośrednich, w głosowaniu tajnym.

Art. 4.

1. Kadencja Sejmu trwa 4 lata od dnia wyborów.

*** Zdaniem prof. Leszka Garlickiego, w przytoczonym wyżej art. 4 ust. 1 tzw. Małej Konstytucji odstąpiono od brzmienia zapisu z 1991 r. i przyjęto, że „kadencja Sejmu trwa 4 lata od dnia wyborów”, co precyzyjnie wyznaczało zarówno początek, jak**

i koniec kadencji”. Zdaniem Garlickiego, taki zapis zakładał jednak istnienie przerwy międzykadencyjnej. Dopiero nowela konstytucji z 17 marca 1995 r. miała tę przerwę wyeliminować, o czym jest mowa w dalszej części niniejszego opracowania. – *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – Komentarz. Wydawnictwo Sejmowe-Warszawa 2001.*

W dniu 29 maja 1993 r. Prezydent wydał zarządzenie, które weszło w życie 31 maja 1991 r.:

10. **ZARZĄDZENIE PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ** z dnia 29 maja 1993 r. w sprawie rozwiązania Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej. (M.P. Nr 27 poz. 285 z dnia 31 maja 1993 r.)

Na podstawie art. 4 ust. 4 i art. 66 ust. 5 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym (Dz. U. Nr 84, poz. 426) zarządzam, co następuje:

§ 1.

Rozwiązuję Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, wybrany w wyborach w dniu 27 października 1991 r.

§ 2.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Zgodnie z zarządzeniem Prezydenta za ostatni dzień kadencji uznajemy dzień 31 maja 1993 r. (dzień rozwiązania Sejmu).

Data zakończenia kadencji (31.05.1993 r.) ustalona przez autorów niniejszego opracowania potwierdza się w opracowaniach prof. Leszka Garlickiego: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – Komentarz. Wydawnictwo Sejmowe-Warszawa 2001 (Rozdział IV str. 5)*, *Polskie prawo konstytucyjne – zarys wykładu, Wydawnictwo Liber, wyd 8, Warszawa 2004 (str. 209)*. Jednakże data rozpoczęcia kadencji (25.11.1991 r.) nie pokrywa się z datą wskazywaną przez prof. Leszka Garlickiego w obu przytaczanych powyżej opracowaniach (25.09.1991 r.). Autorzy przypuszczają, iż w pierwszym z opracowań wkładł się błąd drukarski wynikający z zastosowania rzymskiej pisowni miesiąca - 25.IX.1991 zamiast 25.XI.1991, a w kolejnym wydawnictwie błąd ten powtórzony został już w formie pisanej (wrzesień). Przyjęcie terminu wrześniowego jako początek kadencji jest niemożliwe ponieważ obie izby poprzedniej kadencji pracowały jeszcze w październiku (patrz ostatnie posiedzenia).

Zaznaczyć należy, że prof. Garlicki za datę zakończenia poprzedniej kadencji i za datę rozpoczęcia nowej, przyjmuje ten sam dzień, podobnie jak autorzy niniejszego opracowania.

Obie daty przyjęte w tym opracowaniu są zgodne z przyjętymi w opracowaniu: *Sejm Rzeczypospolitej Polskiej : I kadencja : informacja o działalności Sejmu (25 listopada 1991 r. - 31 maja 1993 r.)*, Wydawnictwo Sejmowe 1993.

W informatorze senackim: *Wybrane dane o pracy Senatu Rzeczypospolitej Polskiej II kadencji, Kancelaria Senatu 1993*, nie podano żadnych dat rozpoczęcia i zakończenia kadencji.

II kadencja Sejmu, III kadencja Senatu

Początek kadencji 19 września 1993 r. (dzień wyborów), koniec kadencji 20 października 1997 r. (dzień 1. posiedzenia Sejmu nowej kadencji).

Wybory 19. września 1993 r.

1. posiedzenie Sejmu 14 i 21 października 1993 r.

1. posiedzenie Senatu 15 października 1993 r.

115. (ostatnie) posiedzenie Sejmu 4 września 1997 r.

107. (ostatnie) posiedzenie Senatu 28 i 29 sierpnia oraz 3 września 1997 r.

W dniu wyborów obowiązywały przepisy:

11. **USTAWA KONSTYTUCYJNA** z dnia 17 października 1992 r. **o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym.** (Dz. U. Nr 84 poz. 426 z dnia 23 listopada 1992 r.)

Art. 3.

1. Sejm składa się z 460 posłów wybieranych w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich, proporcjonalnych, w głosowaniu tajnym.

2. Senat składa się ze 100 senatorów wybieranych w województwach na okres kadencji Sejmu w wyborach wolnych, powszechnych, bezpośrednich, w głosowaniu tajnym.

Art. 4.

1. Kadencja Sejmu trwa 4 lata od dnia wyborów.

12. **USTAWA** z dnia 28 maja 1993 r. **Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.** (Dz. U. Nr 45 poz. 205 z dnia 2 czerwca 1993 r.)

Art. 9.

Kadencja Sejmu trwa cztery lata od dnia wyborów.

13. **USTAWA** z dnia 10 maja 1991 r. **Ordynacja wyborcza do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.** (t.j. Dz. U. Nr 72 poz. 319 z dnia 16 sierpnia 1991 r.)

Art. 1.

1. Wybory do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej odbywają się przy odpowiednim zastosowaniu przepisów Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli niniejsza ustawa nie stanowi inaczej.

2. Wybory do Senatu odbywają się łącznie z wyborami do Sejmu.

3. Kadencja Senatu rozpoczyna się i kończy jednocześnie z kadencją Sejmu.

Z przepisów tych jednoznacznie wynika, że dzień rozpoczęcia kadencji przypada na dzień wyborów to jest na 19 września 1993 r.

W czasie kadencji w dniu 26 kwietnia 1995 r. weszły przepisy zmieniające ustawę konstytucyjną:

14. **USTAWA KONSTYTUCYJNA** z dnia 17 października 1992 r. **o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym.** (Dz. U. Nr 84 poz. 426 z dnia 23 listopada 1992 r. z późn. zm.)

Art. 3.

1. Sejm składa się z 460 posłów wybieranych w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich, proporcjonalnych, w głosowaniu tajnym.

2. Senat składa się ze 100 senatorów wybieranych w województwach na okres kadencji Sejmu w wyborach wolnych, powszechnych, bezpośrednich, w głosowaniu tajnym.

Art. 4.

1. Kadencja Sejmu trwa 4 lata.

2. Kadencja Sejmu rozpoczyna się w dniu pierwszego posiedzenia i trwa do czasu zebrania się posłów na pierwszym posiedzeniu Sejmu następnej kadencji.

* Zdaniem prof. Leszka Garlickiego nowela konstytucyjna z 17 marca 1995 r. zlikwidowała przerwę międzykadencyjną ustalając „początek kadencji na „dzień pierwszego posiedzenia”, a jej koniec na dzień „zebrania się posłów na pierwszym posiedzeniu Sejmu następnej kadencji” (art. 4 ust. 2 tzw. Małej konstytucji). Stworzyło to jednak, zdaniem Garlickiego, „nowe problemy, bo – z jednej strony, pojawiło się pytanie o status nowo wybranego parlamentu (i jego członków) w okresie między dniem wyborów a dniem pierwszego posiedzenia, a z drugiej strony, wyłoniły się wątpliwości, jak ustalać datę wyborów. Skoro bowiem kadencja kończyła się w dniu pierwszego posiedzenia nowego Sejmu, a szereg czynności wyborczych przeprowadza się w terminach liczonych wstecz od upływu kadencji, to data wyjściową stawała się data pierwszego posiedzenia, a określenie tej daty mogło z kolei zależeć od wyników wyborów i tempa kształtowania się większości parlamentarnej”.

W tej samej kadencji uchwalono konstytucję, której przepisy weszły w życie 17 października 1997 r.

15. **KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ** z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 z dnia 16 lipca 1997 r.)

Art. 98.

1. Sejm i Senat są wybierane na czteroletnie kadencje. Kadencje Sejmu i Senatu rozpoczynają się z dniem zebrania się Sejmu na pierwsze posiedzenie i trwają do dnia poprzedzającego dzień zebrania się Sejmu następnej kadencji.

Art. 238.

1. Kadencja konstytucyjnych organów władzy publicznej i osób wchodzących w ich skład wybranych lub powołanych przed wejściem w życie Konstytucji kończy się z upływem okresu ustalonego w przepisach obowiązujących przed dniem wejścia w życie Konstytucji.

Treść art. 238 reguluje kwestie zakończenia kadencji stanowiąc, że kończy się ona według przepisów określonych w przepisach obowiązujących przed dniem wejścia w życie Konstytucji. Oznacza to, że zgodnie ze zmienioną w 1995 r. ustawą konstytucyjną, kadencja trwa do czasu zebrania się posłów na pierwszym posiedzeniu Sejmu następnej kadencji, czyli w tym przypadku do dnia 20 października 1997 r.

Data rozpoczęcia kadencji przypadająca na dzień 19 września 1993 r. potwierdza się zarówno w opracowaniu prof. Leszka Garlickiego: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej – Komentarz. Wydawnictwo Sejmowe-Warszawa 2001 (Rozdział IV str. 5)* jak i w wydaniu (przed końcem kadencji) informatora *Sejm Rzeczypospolitej Polskiej : II kadencja : informacja o działalności Sejmu (19 września 1993 r. - 30 czerwca 1995 r.)*, Wydawnictwo Sejmowe 1995 r. Jednakże już po zakończeniu kadencji w 1998 r. informator ten wydano zmieniając datę rozpoczęcia kadencji: *Sejm Rzeczypospolitej Polskiej : II kadencja : informacja o działalności (14 października 1993 r. - 20 października 1997 r.)*. Cz. 1-2, Wydawnictwo Sejmowe 1998. W tym ostatnim wydaniu jest także informacja (str. 8):

Zgodnie z art. 9 Ordynacji wyborczej z 28 maja 1993 r. kadencja Sejmu liczyła się od dnia wyborów i kończyła z upływem czterech lat. Zmiana z dnia 17 marca 1995 r. ustawy konstytucyjnej, utrzymując czteroletnią kadencję Sejmu jednocześnie ustaliła, że kadencja Sejmu rozpoczyna się w dniu pierwszego posiedzenia Sejmu i trwa do czasu zebrania się posłów na pierwszym posiedzeniu Sejmu następnej kadencji. W rezultacie zlikwidowana została przerwa międzykadencyjna.

Zgodnie z zasadami prawa (prawo nie działa wstecz) nowela konstytucyjna z 1995 r., która weszła w życie już po rozpoczęciu kadencji w dniu 19 września 1993 r. nie mogła zmienić w czasie trwania kadencji terminu jej rozpoczęcia na dzień 14 października 1993 r.

W informatorze senackim: *Wybrane dane o pracy Senatu Rzeczypospolitej Polskiej III kadencji, Kancelaria Senatu 1997*, podano, że obejmuje okres od 15.10.1993 r. do 20.10.1997 r. tzn., przyjęto termin rozpoczęcia prac na 1. posiedzeniu Senatu, zamiast terminu rozpoczęcia kadencji.

Wszystkie przywołane tu opracowania jako termin zakończenia kadencji podają dzień 20 października 1997 r., czyli dzień 1. posiedzenia Sejmu nowej kadencji.

III kadencja Sejmu, IV kadencja Senatu

Początek kadencji 20 października 1997 r. (dzień 1. posiedzenia Sejmu), koniec kadencji 18 października 2001 r. (dzień poprzedzający 1. posiedzenie Sejmu nowej kadencji).

Wybory 21 września 1997 r.

1. posiedzenie Sejmu 20, 21 i 28 października oraz 5 i 6 listopada 1997 r.

1. posiedzenie Senatu 21 października 1997 r.

119. (ostatnie) posiedzenie Sejmu 18 września 2001 r.

90. (ostatnie) posiedzenie Senatu 12 i 13 września 2001 r.

W dniu wyborów obowiązywały następujące przepisy:

16. **USTAWA KONSTYTUCYJNA** z dnia 17 października 1992 r. o wzajemnych stosunkach między władzą ustawodawczą i wykonawczą Rzeczypospolitej Polskiej oraz o samorządzie terytorialnym. (Dz. U. Nr 84 poz. 426 z dnia 23 listopada 1992 r. z późn. zm.)

Art. 3.

1. Sejm składa się z 460 posłów wybieranych w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich, proporcjonalnych, w głosowaniu tajnym.

2. Senat składa się ze 100 senatorów wybieranych w województwach na okres kadencji Sejmu w wyborach wolnych, powszechnych, bezpośrednich, w głosowaniu tajnym.

Art. 4.

1. Kadencja Sejmu trwa 4 lata.

2. Kadencja Sejmu rozpoczyna się w dniu pierwszego posiedzenia i trwa do czasu zebrania się posłów na pierwszym posiedzeniu Sejmu następnej kadencji.

W dniu pierwszego posiedzenia Sejmu obowiązywały przepisy:

17. **KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ** z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 z dnia 16 lipca 1997 r.)

Art. 98.

1. Sejm i Senat są wybierane na czteroletnie kadencje. Kadencje Sejmu i Senatu rozpoczynają się z dniem zebrania się Sejmu na pierwsze posiedzenie i trwają do dnia poprzedzającego dzień zebrania się Sejmu następnej kadencji.

A w okresie pomiędzy wyborami, a pierwszym posiedzeniem Sejmu nowej kadencji także przepisy:

18. **USTAWA** z dnia 28 maja 1993 r. **Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej.** (Dz. U. Nr 45 poz. 205 z dnia 2 czerwca 1993 r.)

Art. 9.

Kadencja Sejmu trwa cztery lata od dnia wyborów.

19. **USTAWA** z dnia 10 maja 1991 r. **Ordynacja wyborcza do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej.** (t.j. Dz. U. Nr 54 poz. 224 dnia 27 kwietnia 1994 r. z późn. zm.)

Art. 1.

1. Wybory do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej odbywają się przy odpowiednim zastosowaniu przepisów Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli niniejsza ustawa nie stanowi inaczej.

2. Wybory do Senatu odbywają się łącznie z wyborami do Sejmu.

3. Kadencja Senatu rozpoczyna się i kończy jednocześnie z kadencją Sejmu.

Z powyższych przepisów może wynikać pewna sprzeczność, ale uznając wyższość konstytucji nad ustawami, za początek kadencji można uznać dzień pierwszego posiedzenia Sejmu nowej kadencji tj. dzień 20 października 1997 r.

W kwietniu 2001 r. Prezes Rady Ministrów opublikował sprostowanie do tekstu konstytucji nie mające jednak znaczenia dla omawianych tu przepisów. Stojące w sprzeczności z konstytucją (w omawianym zakresie) przepisy ordynacji wyborczej do Sejmu zostały uchylone z dniem 31 maja 2001 r. Nowe przepisy ustawy z dnia 12 kwietnia 2001 r. Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej nie określają kadencji parlamentu i dlatego za dzień zakończenia kadencji w świetle obowiązujących wtedy przepisów uznajemy dzień 18 października 2001 r. jako dzień poprzedzający zebranie się Sejmu następnej kadencji.

Przytaczane wcześniej opracowania prof. Leszka Garlickiego nie odnoszą się do kadencji po roku 1997.

Informator *Sejm Rzeczypospolitej Polskiej : III kadencja : informacja o działalności Sejmu (20 października 1997 r. – 18 października 2001 r.)*, Wydawnictwo Sejmowe 2002 r. uwzględnia te same daty rozpoczęcia i zakończenia kadencji.

W informatorze senackim: *Wybrane dane o pracy Senatu Rzeczypospolitej Polskiej IV kadencji, Kancelaria Senatu 2001*, podano, że obejmuje okres od 21.10.1997 r. do 18.10.2001 r. tzn., podobnie jak w poprzedniej kadencji podano termin rozpoczęcia prac na 1. posiedzeniu Senatu, a nie termin rozpoczęcia kadencji oraz ten sam jak w innych opracowaniach termin zakończenia kadencji.

IV kadencja Sejmu, V kadencja Senatu

Początek kadencji 19 października 2001 r. (dzień 1. posiedzenia Sejmu), koniec kadencji 18 października 2005 r. (dzień poprzedzający 1. posiedzenie Sejmu nowej kadencji).

Wybory 23 września 2001 r.

1. posiedzenie Sejmu 19 i 23 października 2001 r.

1. posiedzenie Senatu 20 i 24 października 2001 r.

109. (ostatnie) posiedzenie Sejmu 29 sierpnia 2005 r.

88. (ostatnie) posiedzenie Senatu 5 września 2005 r.

Przepisy obowiązujące w dniu wyborów:

20. **KONSTYTUCJA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ** z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 z dnia 16 lipca 1997 r. z późn. zm.)

Art. 98.

1. Sejm i Senat są wybierane na czteroletnie kadencje. Kadencje Sejmu i Senatu rozpoczynają się z dniem zebrania się Sejmu na pierwsze posiedzenie i trwają do dnia poprzedzającego dzień zebrania się Sejmu następnej kadencji.

Za dzień rozpoczęcia kadencji należy więc przyjąć dzień 1. posiedzenia Sejmu czyli dzień 19 października 2001 r.

Informatory sejmowe i senackie o pracy izb, zgodnie przyjmują ten sam dzień, czyli 19 października 2001 r. jako dzień rozpoczęcia kadencji.

25 września 2005 r. odbyły się wybory do Sejmu i Senatu następnej kadencji. Prezydent zwołał 1. posiedzenie Sejmu na dzień 19 października 2005 r. Ponieważ przepisy w zakresie kadencji Sejmu i Senatu nie uległy zmianie, zakończyła się ona w dniu 18 października 2005 r. – w dniu poprzedzającym 1. posiedzenie Sejmu nowej kadencji.

V kadencja Sejmu, VI kadencja Senatu

Początek kadencji 19 października 2005 r. (dzień 1. posiedzenia Sejmu), kadencja nie zakończona.

Wybory 25 września 2005 r.

1. posiedzenie Sejmu 19 października 2005 r.

1. posiedzenie Senatu 20 października 2005 r.

Za dzień rozpoczęcia kadencji przyjmujemy dzień 1. posiedzenia Sejmu czyli dzień 19 października 2005 r., ponieważ analogicznie jak w poprzedniej kadencji obowiązują przepisy art. 98 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Warszawa

październik 2005

Opracowanie:
Tomasz Skwarek
Robert Stawicki